

O vzťahu dvoch právnych predpisov upravujúcich vydávanie lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu¹

About the Relationship between Two Legal Acts Regulating the Issue of Medical Opinions of Health Fitness to Work

Jana Žul'ová
Monika Minčíčová

Abstract: Examination of health fitness to work of a jobseeker or an employee is extremely important in the field of employment relations and aims to ensure a proof for the employer that the person will be able to perform the agreed type of work and this work will not endanger his/her life or health. Therefore, it is a legitimate interest of the employer to accept in an employment relationship only such a person who is medically capable to perform the agreed work, respectively to assign the work only to employees who are medically capable to do so. The paper describes the duality of the Slovak legislation in issuing the medical opinions of health fitness to work. Its aim is to offer the professionals for discussion an interpretation leading to the fact that the Public Health Protection Act is a *lex specialis* in relation to the Health Care Act in process of issuing the medical opinions of health fitness to work and has a priority in application.

Key Words: Labour Law; Medical Opinion of Health Capacity to Work; Assessment of Health Capacity to Work; Occupational Health Service; General Practitioner; Employee; Employer; the Slovak Republic.

Abstrakt: Skúmanie zdravotnej spôsobilosti na prácu u fyzickej osoby uchádzajúcej sa o pracovné miesto alebo u zamestnanca je pre oblasť pracovnoprávných vzťahov nesmierne dôležité a smeruje k tomu, aby mal zamestnávateľ preukázané, že osoba bude spôsobilá vykonávať dohodnutý druh práce a výkon práce neohrozí jej život ani zdravie. Je preto legitímnym záujmom zamestnávateľa, aby do pracovnoprávneho vzťahu prijal len

¹ Príspevok bol vypracovaný s finančnou podporou Agentúry na podporu výskumu a vývoja v rámci riešenia grantovej úlohy č. APVV-16-0002 s názvom „Duševné zdravie na pracovisku a posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zamestnanca“, zodpovedný riešiteľ doc. JUDr. Marcel Dolobáč, PhD.

takú osobu, ktorá je zdravotne spôsobilá na výkon dohodnutej práce, respektíve aby zadeloval prácu len takým zamestnancom, ktorí sú na to zdravotne spôsobilí. Príspevok popisuje dvojkolajnosť slovenskej právnej úpravy pri vydávaní lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu. Jeho cieľom je ponúknuť odbornej verejnosti na diskusiu výklad smerujúci ku skutočnosti, že zákon o ochrane verejného zdravia je vo veci vydávania lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu *lex specialis* vo vzťahu k zákonu o zdravotnej starostlivosti, a má tak pri aplikácii prednosť.

Kľúčové slová: Pracovné právo; lekárskeho posudok o zdravotnej spôsobilosti na prácu; posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu; pracovná zdravotná služba; všeobecný lekár; zamestnanec; zamestnávateľ; Slovenská republika.

Úvod

Zdravotná spôsobilosť na prácu je v odbornej literatúre vymedzená ako *vhodná alebo dostatočná zdravotná dispozícia individuálne určenej fyzickej osoby k výkonu individuálne stanovenej práce v konkrétnom prostredí a za špecificky určených pracovných podmienok, a to v čase jej posúdenia*.² V subjektívnom význame ide o základný individuálny predpoklad spojený vždy s konkrétnou osobou, bez ktorého takáto osoba nemôže vykonávať dohodnutú prácu, respektíve bez ktorého nemôže byť dohodnutá práca zamestnávateľom pridelená. V objektívnom význame ide o predpoklad vzťahujúci sa ku konkrétne vykonávanej práci, vzhľadom na špecifiká tejto práce, stanovený osobitnými právnymi predpismi. Zdravie zamestnanca je prioritizujúcim indikátorom výkonu konkrétnej práce, a preto je zamestnávateľovi daná (nie v neobmedzenej miere) možnosť údaje o zdraví od uchádzača o zamestnanie i zamestnanca vyžadovať.³

Základným legálnym východiskom posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu pre účely pracovnoprávných vzťahov je ustanovenie § 6 ods. 1 písm. o) zákona č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o BOZP“), podľa ktorého je zamestnávateľ povinný zaraďovať zamest-

² Bližšie pozri JANÁKOVÁ, A. *Abeceda bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci*. 5. vyd. Olomouc: ANAG, 2011, s. 389. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-685-3.

³ Bližšie k spracovaniu údajov týkajúcich sa zdravia pozri ŽULOVÁ, J. Spracovanie osobných údajov týkajúcich sa zdravia v pracovnoprávných vzťahoch. In: M. DOLOBÁČ a M. SEILEROVÁ, eds. *Starostlivosť o zdravie zamestnancov*. 1. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2018, s. 357-362. ISBN 978-80-8152-664-0.

nancov na výkon práce so zreteľom na ich zdravotný stav, najmä na výsledok posúdenia ich zdravotnej spôsobilosti na prácu. Pri výsledku posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu zákon o BOZP priamo odkazuje na zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ochrane verejného zdravia“), ktorý proces posudzovania zdravotnej spôsobilosti, vrátane výsledku posúdenia v podobe lekárskeho posudku a jeho záverov upravuje. Do právneho rámca posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu patrí aj ustanovenie § 16 zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o zdravotnej starostlivosti“). Podľa § 16 ods. 1 zákona o zdravotnej starostlivosti je lekárske posudok výsledkom posúdenia *i)* zdravotnej spôsobilosti na prácu, *ii)* zdravotného stavu v súvislosti s uznaním choroby z povolania a ohrozenia chorobou z povolania a *iii)* bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia pri úrazoch, chorobách z povolania a iných poškodeniach na zdraví. V ďalšom texte predkladaný príspevok obmedzuje svoj výklad na vydávanie lekárskeho posudkov týkajúcich sa posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu.

Vzhľadom na skutočnosť, že strany pracovnoprávneho vzťahu nemajú dostatok informácií, ale ani znalostí, aby právne relevantným spôsobom odhadli či priamo posúdili zdravotnú spôsobilosť uchádzača o zamestnanie alebo zamestnanca, je jej posudzovanie právnymi predpismi prenechané inému subjektu. Zákon o ochrane verejného zdravia zveruje posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu výkonom lekárskeho preventívneho prehliadok pracovnej zdravotnej služby. Zákon o zdravotnej starostlivosti rámcovo konštatuje, že posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu uskutočňuje lekár určený poskytovateľom zdravotnej starostlivosti. V praxi je to najčastejšie lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo, ktorý poskytuje všeobecnú ambulatnú starostlivosť pre dospelých, a lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore pediatria, ktorý poskytuje všeobecnú ambulatnú starostlivosť pre deti a dorast, a s ktorým má posudzovaná fyzická osoba uzatvorenú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti (ďalej len „obvodný lekár“).⁴

Odborná literatúra tak v danej veci veľmi výstižne konštatuje dvojakosť právnej úpravy, ktorej autorky príspevku rozumejú tak, že tu

⁴ Synonymicky obvodný lekár a praktický lekár.

existujú dva právne predpisy upravujúce jedno a to isté. Takýto právny stav však v praxi spôsobuje nemalé ťažkosti a právnu neistotu u všetkých zúčastnených strán – posudkového lekára, posudzovanej osoby i zamestnávateľa. Konkrétne sa poukazuje na skutočnosť, že zákon o zdravotnej starostlivosti v nijakom smere nekonkretizuje proces posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu (napríklad v podobe nevyhnutných podkladov pre vydanie lekárskeho posudku na pracovnoprávne účely) a neobsahuje ani vzor lekárskeho posudku vydávaného všeobecným lekárom s povinnými obsahovými náležitosťami. Rovnako nie je známe ani žiadne odborné usmernenie, ktoré by náležitosti lekárskeho posudku vydaných „len“ podľa uvedeného zákona obvodným lekárom zakotvovalo. Navyše sa v odbornej literatúre⁵ opakovane objavujú a citujú súdne rozhodnutia zdôrazňujúce ako podklad pre pracovnoprávne účely⁶ len lekárske posudky vydané obvodným lekárom, ako keby lekárske posudky vydané pracovnou zdravotnou službou nemali žiaden význam. Uvedené nezrovnalosti a nedorozumenia prameňa zo skutočnosti, že právna úprava posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu podľa zákona o zdravotnej starostlivosti je v praxi vykladaná izolovane od posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu podľa zákona o ochrane verejného zdravia. Príspevok ponúka na diskusiu výklad smerujúci ku skutočnosti, že právna úprava zákona o zdravotnej starostlivosti a právna úprava zákona o ochrane verejného zdravia ohľadne posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu vlastne upravujú to isté, sú vo vzájomných súvislostiach vo vzťahu špeciality a komplementárnosti, ich jediná odlišnosť týkajúca sa subjektu vydávajúceho posudok nemá pre vyvolanie účinkov v právnych vzťahoch podľa zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“) relevanciu a podľa tohto sa je pri ich výklade, podľa nášho názoru, potrebné v praxi zariadiť.

⁵ Bližšie pozri OLŠOVSKÁ, A., K. DIVÉKYOVÁ a M. MÉSZÁROS. *Okamžité skončenie pracovného pomeru*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 63. ISBN 978-80-7598-668-9.

⁶ Napríklad na účely preradenia zamestnanca podľa § 55 ods. 2 písm. a) Zákonníka práce, skončenia pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa podľa § 63 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce alebo okamžitého skončenia pracovného pomeru zo strany zamestnanca podľa § 69 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce. Podrobnejšie pozri MINČIČOVÁ, M. Právny rámec posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu a jeho význam v pracovnoprávnych vzťahoch. In: M. MINČIČOVÁ, M. DOLOBÁČ a J. ŽULOVÁ, eds. *Zdravotná spôsobilosť zamestnancov*. 1. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2020, s. 171-193. ISBN 978-80-8152-891-0.

Subjekt oprávněný vydat' lékařský posudek na pracovnoprávne účely

Ako sme už uviedli v úvode, posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu výkonom lekárskeho preventívneho prehliadok a následné vydanie lekárskeho posudku je podľa zákona o ochrane verejného zdravia zverené pracovnej zdravotnej službe. Pracovnou zdravotnou službou sa v našich podmienkach rozumie jednak činnosť (služba), a jednak ide o inštitucionálne označenie subjektu, ktorý túto službu ponúka a má na to oprávnenie vydané Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. V rámci výkonu činnosti ide o preventívne a ochranné zdravotné služby vysoko odborného charakteru, ktoré sú súčasťou zaisťovania bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Podľa zákona o ochrane verejného zdravia sú pracovné zdravotné služby definované ako preventívne služby, ktorých súčasťou je výkon zdravotného dohľadu, a to najmä dohľadom nad pracovnými podmienkami, *posudzovaním zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu výkonom lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci* a poradenskou činnosťou zameranou na ochranu zdravia pri práci a predchádzanie vzniku chorôb z povolania a ochorení súvisiacich s prácou (§ 30a ods. 2 zákona o ochrane verejného zdravia). Uvedené služby potom vykonávajú zdravotnícki pracovníci, ktorých okruh vymedzuje zákon o ochrane verejného zdravia, z ktorého ustanovení vyplýva, že na základe ohlásenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a následne udeleného oprávnenia môže činnosť pracovnej zdravotnej služby vykonávať, okrem iných, aj samostatný lekár so špecializáciou všeobecné lekárstvo.⁷ Z analyzovanej právnej úpravy v úvode a v tejto časti príspevku tak vyplýva, že lekárskeho posudku ako výsledok posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu môže vydať obvodný (všeobecný) lekár, ktorý je držiteľom oprávnenia na pracovnú zdravotnú službu, alebo aj obvodný (všeobecný) lekár bez takéhoto oprávnenia. Pre využiteľnosť lekárskeho posudku na pracovnoprávne účely je ale irelevantné, či ho vydal obvodný (všeobecný) lekár s oprávnením alebo bez oprávnenia na pracovnú zdravotnú službu, pretože, na rozdiel od českej právnej úpravy, slovenský Zákonník práce nešpecifikuje presne, ktorý

⁷ Na základe ohlásenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky činnosť pracovnej zdravotnej služby vrátane posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu vykonávalo k 31. decembru 2018 samostatne 179 lekárov, predovšetkým so špecializáciou všeobecné lekárstvo. Podrobnejšie pozri ŠUBRT, B. a M. TUČEK. *Pracovnělékařské služby: Povinnosti zaměstnavatelů a lékařů*. 4. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2019, s. 18. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7554-233-5.

lekár môže vydať lekársky posudok na pracovnoprávne účely. Súdy v týchto veciach vo svojich rozhodnutiach konštatujú, že *na účely pracovnoprávnych vzťahov posudzuje a posudok o zdravotnej spôsobilosti na prácu vydáva ošetrojúci lekár zamestnanca*.⁸ Použitie uvedeného termínu považujeme za nekorektné. Podľa § 2 ods. 4 zákona o zdravotnej starostlivosti je ošetrojúci zdravotnícky pracovník zdravotníckym pracovníkom určeným poskytovateľom zdravotnej starostlivosti na poskytovanie zdravotnej starostlivosti osobe. Ak je takýmto ošetrojúcim zdravotníckym pracovníkom lekár alebo zubný lekár, ide tiež o ošetrojúceho lekára, t.j. ošetrojúcim lekárom je akýkoľvek lekár, ktorý poskytuje zdravotnú starostlivosť. Vhodnejšie by bolo používať pojem posudkový lekár. Je však namieste odlíšiť činnosť posudkového lekára pri vydávaní lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu od činnosti posudkového lekára podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a od činnosti revízneho lekára v oblasti zdravotného poistenia podľa zákona č. 581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Takéto posudky vyvolávajú právne účinky primárne v právnych vzťahoch podľa zákona o sociálnom poistení a zákona č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, aj keď nie je vylúčené, že najmä posudky vydané posudkovými lekármi Sociálnej poisťovne budú mať sekundárne i pracovnoprávne účinky.

⁸ Bližšie pozri *Rozsudok Okresného súdu v Považskej Bystrici zo dňa 23. 7. 2012, sp. zn. 8Cpr/1/2012*. Zmätočne, podľa nášho názoru, vyznieva aj tvrdenie uvedeného Okresného súdu v tejto veci, keď konštatuje, že „Zákonník práce sa vo viacerých ustanoveniach odvoláva na lekárske posudky, ale lekárska posudková činnosť na účely pracovnoprávnych vzťahov nie je v súčasnosti upravená v žiadnom zo všeobecno-závazných predpisov.“ Rozhodnutie bolo vydané 23. júla 2012 a už vtedy existovalo zákonné oprávnenie pracovnej zdravotnej služby posudzovať zdravotnú spôsobilosť na prácu a vydávať lekárske posudky podľa § 30 zákona o ochrane verejného zdravia v znení účinnom do 31. júla 2014 i oprávnenie obvodného lekára vydať lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti podľa § 16 zákona o zdravotnej starostlivosti, taktiež v znení účinnom do 31. júla 2014. Tvrdenie mohlo poukazovať na roztrieštenosť právnej úpravy posudkovej činnosti na pracovnoprávne účely, nie na jej neexistenciu.

Vzájomný vzťah zákona o zdravotnej starostlivosti a zákona o ochrane verejného zdravia

Odlíšovanie „klasických“ posudkov vydávaných podľa zákona o zdravotnej starostlivosti⁹ od posudkov vydávaných podľa zákona o ochrane verejného zdravia je ďalej argumentačne podporované odlišnosťou právnej úpravy týchto dvoch právnych predpisov.¹⁰ Isteže, v globále majú obidva právne predpisy rozdielny predmet právnej úpravy, ale nemá zmysel porovnávať ich úvodné ustanovenia, ktoré tento predmet úpravy definujú. Je žiaduce užšie sa zamyslieť nad účelom vydávania lekárskeho posudku podľa uvedených právnych predpisov. Podľa zákona o zdravotnej starostlivosti je účelom vydania lekárskeho posudku posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu, rovnako tak, ako je to účelom podľa zákona o ochrane verejného zdravia, t.j. zabezpečuje sa vydávanie lekárskeho posudkov, ak napríklad Zákonník práce predvída potrebu vydania lekárskeho posudku pri preradení na inú prácu, pri výpovedi, pri okamžitom skončení pracovného pomeru, a tak ďalej. Dôvetok, že posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu sa podľa zákona o ochrane verejného zdravia realizuje výkonom lekárskeho preventívnych prehliadok a až na základe ich výsledku sa vydáva lekárskeho posudok, nás nediskvalifikuje. Podľa nášho názoru nemá logiku tvrdenie, že obvodný lekár postupuje pri vydávaní lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu nejako inak než lekár podľa zákona o ochrane verejného zdravia, či už jeho vyšetrovacie a diagnostické postupy formalizujeme názvom lekárska preventívna prehliadka, alebo nie. V oboch prípadoch je ako postup posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu využitá vo svojej podstate lekárska prehliadka, ktorá má v oboch prípadoch, okrem iného, plniť aj preventívnu funkciu, t.j. vzhľadom na prípadný záver prehliadky sa má znemožniť výkon práce, ktorý by bol na ujmu zdravia posudzovanej osoby. I samotný zákon o zdravotnej starostlivosti predvída v rámci poskytovania zdravotnej starostlivosti poskytovanej obvodným lekárom výkon lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci (§ 2 ods. 7 písm. e) zákona o zdravotnej starostlivosti).

Neobstojí ani mylný argument, že obvodný lekár bez oprávnenia na výkon pracovnej zdravotnej služby bude pri vydávaní lekárskeho posud-

⁹ Bližšie pozri ŠVEC, M., J. TOMAN, et al. *Zákonník práce: Zákon o kolektívnom vyjednávaní: Komentár: Zväzok I.* 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, s. 515-516. ISBN 978-80-571-0105-5.

¹⁰ Bližšie pozri DOLOBÁČ, M. Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti pri skončení pracovného pomeru. *Súkromné právo.* 2020, roč. 6, č. 5, s. 185-189. ISSN 1339-8652.

ku o zdravotnej spôsobilosti na prácu postupovať vždy podľa zákona o zdravotnej starostlivosti, pretože zákon o ochrane verejného zdravia jeho činnosť v tomto smere nereguluje. Samotný zákon o ochrane verejného zdravia v ustanovení § 30e ods. 6 oprávňuje aj obvodného lekára na výkon lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci a vydanie lekárskeho posudku, pokiaľ ide o práce zaradené do prvej kategórie rizika alebo druhej kategórie rizika.

Samotné zákony – zákon o zdravotnej starostlivosti a zákon o ochrane verejného zdravia – sú napokon prepojené aj ďalšími normatívnymi odkazmi. Jednoduchým uvedením odkazu došlo k prepojeniu ustanovenia § 30f ods. 1 zákona o ochrane verejného zdravia a ustanovenia § 16 ods. 1 písm. a) zákona o zdravotnej starostlivosti.¹¹ Spojenie citovaných ustanovení znamená, že lekárskeho posudkom o zdravotnej spôsobilosti na prácu podľa zákona o zdravotnej starostlivosti je tiež lekárskeho posudok vydaný podľa zákona o ochrane verejného zdravia.

Náš výklad smeruje k tomu, že je chybou nazývať rozlišovanie vydávania lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu podľa zákona o zdravotnej starostlivosti a podľa zákona o ochrane verejného zdravia potrebou. Oddeľovanie posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu podľa zákona o ochrane verejného zdravia a podľa zákona o zdravotnej starostlivosti je, podľa nášho názoru, nelogické a neetické a môže viesť k znižovaniu kvality posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu predovšetkým obvodným lekárom. V praxi sa totiž poukazuje predovšetkým na nedôslednosti právnej úpravy pri vydávaní lekárskeho posudku podľa zákona o zdravotnej starostlivosti, najmä na chýbajúci procedurálny postup i náležitosti lekárskeho posudku vydaného obvodným lekárom. Domnievame sa však, že v podstate nám nechýba ani jedno, ani druhé, pretože je nutné postupovať podľa zákona o ochrane verejného zdravia, ktorý je špeciálnym právnym predpisom vo veci posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu a má v predmetnej veci aplikačnú prednosť pred zákonom o zdravotnej starostlivosti.

¹¹ Ustanovenie § 30f ods. 1 zákona o ochrane verejného zdravia uvádza: „Lekár, ktorý posudzuje zdravotnú spôsobilosť na prácu, zaznamená výsledky vyšetrovaní lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci do svojej zdravotnej dokumentácie a vypracuje lekárskeho posudok o zdravotnej spôsobilosti na prácu.“ V poznámke pod čiarou č. 37 je potom uvedený normatívny odkaz na § 16 ods. 1 písm. a) zákona o zdravotnej starostlivosti.

K niektorým praktickým aspektom vydávania lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu obvodným lekárom

„Lekár, ktorý realizuje lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci, je povinný sa pri ich realizácii riadiť požiadavkami zákona o zdravotnej starostlivosti, medzi ktoré patrí jednak postup *lege artis* v zmysle § 4 ods. 3 tohto zákona, jednak požiadavka získať informovaný súhlas posudzovanej osoby podľa § 4 ods. 4 a § 6 ods. 4, ako aj požiadavka vedenia zdravotnej dokumentácie v zmysle § 4 ods. 5 zákona o zdravotnej starostlivosti.“¹² Súčasne podľa ustanovenia § 30e ods. 6 zákona o ochrane verejného zdravia sa lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci vykonávajú na základe zamestnávateľom poskytnutých podkladov o vykonávanej práci a pracovných podmienkach zamestnanca a výsledkov hodnotenia zdravotných rizík. Záver obvodného lekára o zdravotnej spôsobilosti zamestnanca na prácu tak musí byť kombináciou vyhodnotenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a výsledkov lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci. Zdravotná spôsobilosť na prácu funkčne preväzuje zdravotný stav osoby s charakterom práce a podmienkami, za ktorých má táto osoba vykonávať dohodnutý druh práce. „V rámci posudzovania zdravotnej spôsobilosti sa s informáciami o zdravotnom stave nakladá spôsobom, ktorý má viesť k záveru o tom, či je zamestnanec zdravotne spôsobilý alebo nespôsobilý na výkon dohodnutého druhu práce. V rámci posudzovania zdravotnej spôsobilosti zamestnanca tak k pôvodne poskytnutým informáciám o zdravotnom stave zamestnanca pristupujú ďalšie informácie viažuce sa na pracovné podmienky (pracovné operácie, špecifiká pracovného prostredia) zamestnanca.“¹³ V procese posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu sa skúma zdravotný stav osoby vo vzťahu k druhu práce, pracovnej náplni, pracovným podmienkam, za ktorých osoba prácu vykonáva, a pracovnému prostrediu, v ktorom prácu vykonáva (konkrétne pracovisku zamestnanca). Pre vhodnosť práce určenej pre konkrétneho zamestnanca z hľadiska naplnenia kritéria zdravotnej spôsobilosti nepostačuje len zohľadnenie konkrétnej pracovnej náplne vyplývajúcej z dohodnutého druhu práce, ktorú má zamestnanec

¹² Bližšie pozri CAPÍKOVÁ, S. a M. NOVÁKOVÁ. Zdravotná dokumentácia vo vzťahu k posudzovaniu zdravotnej spôsobilosti zamestnanca – vybrané otázky. In: M. MINČIČOVÁ, M. DOLOBÁČ a J. ŽULOVÁ, eds. *Zdravotná spôsobilosť zamestnancov*. 1. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2020, s. 49. ISBN 978-80-8152-891-0.

¹³ Bližšie pozri VALENTOVÁ, T., J. HORECKÝ a M. ŠVEC. *GDPR v pracovnoprávnej praxi: Ako byť v súlade s nariadením o ochrane osobných údajov*. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020, s. 126. ISBN 978-80-571-0237-3.

nec vykonávať; vyžaduje sa posúdenie vhodnosti aj z hľadiska konkrétneho pracoviska, na ktoré je zamestnanec zaradovaný.¹⁴ Posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu bez toho, aby vzal obvodný lekár do úvahy pracovnú anamnézu a pracovné zaradenie posudzovanej osoby, znamená tak *non lege artis* postup. Obvodný lekár neposudzuje v rámci skúmania zdravotnej spôsobilosti na prácu komplexne zdravie posudzovanej osoby v zmysle celkovej fyzickej a duševnej pohody, práve naopak, obmedzuje sa na zisťovanie chorôb, ochorení, možných zdravotných kontraindikácií či stavov, ktoré obmedzujú alebo vylučujú schopnosť posudzovanej osoby vykonávať konkrétnu prácu.

Skutočným problémom tak nie je chýbajúci procedurálny postup vydávania lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu, ale skôr skutočnosť, ako si môže zamestnávateľ overiť, či lekárska preventívna prehliadka vo vzťahu k práci bola skutočne a cielene zameraná na konkrétne pracovné podmienky posudzovanej osoby (uchádzača o zamestnanie či zamestnanca) u zamestnávateľa. Nesprávnosť posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu môže totiž namietat' len posudzovaná osoba;¹⁵ takéto oprávnenie v zmysle platnej právnej úpravy zamestnávateľovi neprináleží.

Pre zabezpečenie jednotného postupu lekárov, ktorí vykonávajú lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci a posudzujú zdravotnú spôsobilosť na prácu, sú v prílohe č. 3c zákona o ochrane verejného zdravia doplnené vzory lekárskeho posudku zamestnanca o zdravotnej spôsobilosti na prácu. Z právnej regulácie sú tak známe iba závery lekárskeho posudku vydaných podľa § 30f ods. 2 zákona o ochrane verejného zdravia, ktoré môžu znieť nasledovne: spôsobilý na výkon práce, spôsobilý na výkon práce s dočasným obmedzením a dlhodobo nespôsobilý na výkon práce.¹⁶ Na základe uvedeného následne prax laxne konštatuje, že

¹⁴ Bližšie pozri *Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky zo dňa 18. 10. 2007, sp. zn. 21 Cdo 2587/2006.*

¹⁵ Postupom podľa § 30g zákona o ochrane verejného zdravia alebo postupom podľa § 17 zákona o zdravotnej starostlivosti.

¹⁶ Do prijatia *Zákona č. 289/2017 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov*, na základe ktorého došlo k novelizácii zákona o ochrane verejného zdravia, boli závery lekárskeho posudku vydaných pracovnou zdravotnou službou variabilnejšie a okrem aktuálnych záverov mohol lekár konštatovať i to, že fyzická osoba, respektíve zamestnanec je spôsobilý na výkon práce s trvalým

náležitosti lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu vydávaných obvodným lekárom v právnej úprave chýbajú. Túto navonok deklarovanú nedôslednosť je pritom možné odstrániť pomerne jednoducho využitím *argumentum a simili*. Zákony a právne normy, ktoré sa vzťahujú na jednu okolnosť, sa môžu použiť i na druhú okolnosť, ak pre ňu nie je v týchto súvislostiach sformulovaná jednoznačná právna norma alebo zákon. Z nášho pohľadu v danej veci nejde o problém. Zákon o ochrane verejného zdravia lepšie zodpovedá špecifikám predmetnej oblasti (t.j. posudzovaniu zdravotnej spôsobilosti na prácu výkonom lekárskeho preventívnych prehliadok a vydávaniu lekárskeho posudku) než všeobecná úprava v zákone o zdravotnej starostlivosti, a je tak právnou úpravou špeciálnou. Zastávame názor, že by malo byť zákonnou povinnosťou obvodných lekárov vydávať lekárske posudky s náležitosťami podľa zákona o ochrane verejného zdravia. I v tejto súvislosti však možno poukázať na skutočný problém, aj keď presahuje rámec nášho príspevku. Ide o formulačný nesúlad záverov lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu podľa prílohy č. 3c zákona o ochrane verejného zdravia s požiadavkou na formulovanie záveru lekárskeho posudku využiteľného na okamžité skončenie pracovného pomeru podľa § 63 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce. Podľa zákonnej požiadavky zamestnanec môže skončiť pracovný pomer okamžite, ak podľa lekárskeho posudku nemôže ďalej vykonávať prácu bez vážneho ohrozenia svojho zdravia a zamestnávateľ zamestnanca nepreradil do 15 dní od predloženia predmetného posudku na inú pre neho vhodnú prácu. Uplatňuje sa pravidlo, že nepostačuje predloženie lekárskeho posudku o dlhodobej nespôsobilosti na výkon práce, ale súčasťou lekárskeho posudku musí byť explicitné vyjadrenie, že zamestnanec nemôže ďalej prácu vykonávať bez vážneho ohrozenia svojho zdravia.¹⁷ Takto formulovaný záver lekárskeho posudku pritom právna úprava nepredvída, aj keď výkladom je možné dospieť k tomu, že záver lekárskeho posudku o zdravotnej nespôsobilosti môže subsumovať tiež záver, že práca nemôže byť vykonávaná bez váž-

obmedzením a dočasne nespôsobilý na výkon práce. Na základe požiadaviek praxe boli tieto možnosti zo zákona vypustené.

¹⁷ Napríklad *Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 5. 8. 2019, sp. zn. 23CoPr/1/2019*. Bližšie k tomu pozri MINČIČOVÁ, M. Právny rámec posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu a jeho význam v pracovnoprávných vzťahoch. In: M. MINČIČOVÁ, M. DOLOBÁČ a J. ŽULOVÁ, eds. *Zdravotná spôsobilosť zamestnancov*. 1. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2020, s. 171-193. ISBN 978-80-8152-891-0.

neho ohrozenia zdravia posudzovaného subjektu.¹⁸ Je v záujme právnej istoty všetkých účastníkov právnych vzťahov, aby právna úprava v predmetnej oblasti svoju terminológiu zjednotila a nejasnosti nemuseli byť odstraňované jej výkladom.

Záver

Platná právna úprava liberalizuje posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu a vydávanie lekárskeho posudku v tom smere, že uvedenú činnosť môžu vykonávať aj obvodní lekári, bez nutnosti disponovať oprávnením na výkon pracovnej zdravotnej služby. V praxi sa zaužívalo, že ich postup v tejto súvislosti a vydávanie lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu sú regulované zákonom o zdravotnej starostlivosti, čo je v podstate pravda, ale je potrebné doplniť, že nielen ním. Ich činnosť je regulovaná tiež zákonom o ochrane verejného zdravia. Výslovne nevyjadrená previazanosť zákona o zdravotnej starostlivosti a zákona o ochrane verejného zdravia nie je dostatočná na to, aby nám umožnila odôvodniť potrebu rozlišovania „klasických“ lekárskeho posudku vydaných podľa zákona o zdravotnej starostlivosti a tých lekárskeho posudku, ktoré boli vydané podľa zákona o ochrane verejného zdravia. Takáto potreba neexistuje a ide len o nepochopenie nutnosti jednotného postupu zabezpečujúceho to, aby posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu bolo skutočné, a nie formálne. Ak obvodný lekár vydá lekársky posudok na prácu bez poznania a zhodnotenia expozície zamestnanca na jeho pracovisku, len na základe zhodnotenia jeho zdravotného stavu, ide o vadný posudok.¹⁹ Zákon o ochrane verejného zdravia mu však priamo prikazuje, aby sa najprv oboznámil s pracovným prostredím, náročnosťou práce a až následne, pri dostatočnej znalosti predmetného stavu, vykonal lekársku preventívnu prehliadku a vydal lekársky posudok. Rovnako tak je jeho povinnosťou vydať lekársky posudok s takými náležitosťami, aby ho v zmysle platnej právnej úpravy i judikatúry bolo možné považovať za lekársky posudok, a nie za lekársku správu či nález. Zákon o ochrane verejného zdravia lepšie zodpovedá špecifikám posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu a vydávania lekárskeho posudku než všeobecná

¹⁸ Bližšie pozri *Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky* zo dňa 6. 11. 2012, sp. zn. 21 Cdo 4142/2011.

¹⁹ Napriek vadnosti lekárskeho posudku sa domnievame, že zamestnávateľ bude týmto posudkom pre účely pracovnoprávnych vzťahov viazaný, keďže možnosť domáhať sa jeho preskúmania v prípade pochybností nie je podľa právneho stavu *de lege lata* na strane zamestnávateľa prípustná.

úprava v zákone o zdravotnej starostlivosti, a tak je žiaduce túto právnu úpravu považovať za *lex specialis* a priznať jej aplikačnú prednosť.

Zoznam bibliografických odkazov

CAPÍKOVÁ, S. a M. NOVÁKOVÁ. Zdravotná dokumentácia vo vzťahu k posudzovaniu zdravotnej spôsobilosti zamestnanca – vybrané otázky. In: M. MINČIČOVÁ, M. DOLOBÁČ a J. ŽUĽOVÁ, eds. *Zdravotná spôsobilosť zamestnancov*. 1. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2020, s. 43-59. ISBN 978-80-8152-891-0.

DOLOBÁČ, M. Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti pri skončení pracovného pomeru. *Súkromné právo*. 2020, roč. 6, č. 5, s. 185-189. ISSN 1339-8652.

JANÁKOVÁ, A. *Abeceda bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci*. 5. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 503 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-685-3.

MINČIČOVÁ, M. Právny rámec posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu a jeho význam v pracovnoprávných vzťahoch. In: M. MINČIČOVÁ, M. DOLOBÁČ a J. ŽUĽOVÁ, eds. *Zdravotná spôsobilosť zamestnancov*. 1. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2020, s. 171-193. ISBN 978-80-8152-891-0.

OLŠOVSKÁ, A., K. DIVÉKYOVÁ a M. MÉSZÁROS. *Okamžité skončenie pracovného pomeru*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 103 s. ISBN 978-80-7598-668-9.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18. 10. 2007, sp. zn. 21 Cdo 2587/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 6. 11. 2012, sp. zn. 21 Cdo 4142/2011.

Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 5. 8. 2019, sp. zn. 23CoPr/1/2019.

Rozsudok Okresného súdu v Považskej Bystrici zo dňa 23. 7. 2012, sp. zn. 8Cpr/1/2012.

ŠUBRT, B. a M. TUČEK. *Pracovnělékařské služby: Povinnosti zaměstnavatelů a lékařů*. 4. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2019. 445 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7554-233-5.

- ŠVEC, M., J. TOMAN, et al. *Zákonník práce: Zákon o kolektívnom vyjednávaní: Komentár: Zväzok I.* 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019. 1479 s. ISBN 978-80-571-0105-5.
- VALENTOVÁ, T., J. HORECKÝ a M. ŠVEC. *GDPR v pracovnoprávnej praxi: Ako byť v súlade s nariadením o ochrane osobných údajov.* 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. 263 s. ISBN 978-80-571-0237-3.
- Zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.*
- Zákon č. 289/2017 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.*
- Zákon č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.*
- Zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.*
- Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.*
- Zákon č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.*
- Zákon č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.*
- Zákon č. 581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.*
- ŽUĽOVÁ, J. Spracúvanie osobných údajov týkajúcich sa zdravia v pracovnoprávných vzťahoch. In: M. DOLOBÁČ a M. SEILEROVÁ, eds. *Starostlivosť o zdravie zamestnancov.* 1. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2018, s. 357-365. ISBN 978-80-8152-664-0.

JUDr. Jana Žuľová, PhD.

Právnická fakulta
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Kováčska 26
040 75 Košice
Slovenská republika
jana.zulova@upjs.sk
Scopus Author ID: 57188835534

 <https://orcid.org/0000-0001-9635-4740>

JUDr. Monika Minčíčová, PhD.

Právnická fakulta
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Kováčska 26
040 75 Košice
Slovenská republika
monika.seilerová@upjs.sk

 <https://orcid.org/0000-0002-9828-5264>